

Skowronkami nadchodzi

Rozmowa z **Samuelem Sosnowskim**,
nastoletnim ornitologiem
z Ciechanowa

* Co ptaki mówią na temat tegorocznej wiosny?

- Jest wyjątkowa, ponieważ zaczęła się bardzo wcześnie. Jej pierwsze symptomy można było zobaczyć już w połowie lutego. Po raz ostatni taka wiosna była w naszym kraju w roku 1995. Ilość ptaków, które już w połowie marca zdecydowały się na powrót z ciepłych krajów, świadczy o tym, że wiosna wkracza do nas wielkimi krokami. Niektóre ptaki zdążyły już nawet wejść w okres lęgów.

* Jakże?

- Na przykład kruki, bieliki, jastrzębie, bieliki, niektóre gatunki sów, sikory, pelczacze, wreszcie nasze poczciwe skowronki.

Samuel ma 18 lat. Urodził się w Częstochowie, od 10 lat mieszka w Ciechanowie. Jest uczniem drugiej klasy liceum w Zespole Szkół nr 1 w Ciechanowie. Przyrodę lubi i podziwia od zawsze, ale miłość do ptaków zaszczerpił mu w czwartej klasie szkoły podstawowej jego nauczyciel, Marek Murawski. Ornitologią „na poważnie” interesuje się od szóstej klasy. Z ptakami wiąże także swoją przyszłość zawodową.

F.d. K. Kowalski

* W oczach ludzi, zwłaszcza rolników, symbolem nadchodzącej wiosny jest skowronek...

- Jest jednym z tych ptaków, które najwcześniej do nas przylatują. To bardzo pospolity ptak. Występuje przede wszystkim na polach i na łąkach, gdzie znajduje sobie pokarm w postaci różnych owadów i nasion. Swe gniazda buduje na ziemi. Skowronki są ptakami, które wcześniej rozpoczynają lęgi. Odpowiedź na pytanie, kiedy wracać, jest najważniejszym dylematem ptaków przenoszących się w zależności od pór roku z jednego kontynentu na drugi. Jeśli ptaki przylatują do naszego kraju wcześniej (na przykład w marcu), to mają bardzo dużo miejsc do wyboru pod lęgi, ale za to niekorzystne warunki atmosferyczne. Za to te, które przylatują później, mają mały wybór miejsc pod lęgów, ale mogą liczyć na dobrą temperaturę i pogodę. Skowronki wybierają tę pierwszą opcję. Swoje terytoria samce zaznaczają wspinałym śpiewem. Jest to śpiew bardzo długi i charakterystyczny, ponieważ skowronki tokują zarówno podczas wdychu jak i wydechu.

dokończenie na str. 12

Wiosna skowronkami nadchodzi

* Jakie ptaki oprócz skowronków można zaliczyć do zwłastunów wiosny?

- Czajki, żurawie, dzikie gęsi. W Polsce skupiskiem tych ostatnich ptaków jest Kotlina Biebrzańska.

* Czy tegoroczne bardzo wczesne przyście wiosny jest dobre dla ptaków?

- Bardzo dobre. Przychodząca wcześniej wiosna zazwyczaj dłużej trwa. Szczególnie korzystna jest taka wiosna po śnieżnej zimie. Kiedy śnieg długo topnieje, tworzą się ogromne rozlewiska. Migrujące ptaki mogą na nich się zatrzymać i żerować. Na przykład dzikie gęsi. W tym roku ptaki mają dobre warunki, ponieważ rozlewające się rzeki w Polsce stwarzają tereny do żeru.

Takie sytuacje powodują wydłużenie okresu, w którym ptaki mogą wydać na świat młode. U niektórych gatunków może wtedy dojść do kilkukrotnych lęgów w ciągu roku. Jest cała nauka, która bada przyloty i odloty ptaków. Nazywa się fenologią. Na podstawie wieloletnich badań określa ona dekadę miesiąca, a nawet konkretny dzień, w którym przylatuje dany gatunek.

* Skąd ptaki wiedzą, że nadeszła wiosna i czas wracać nad Łydyńnię, Wkrę, Narew...

- To bardzo ciekawe zjawisko nie do końca zostało wyjaśnione. Wiadomo, że ptaki obserwują warunki atmosferyczne

i, rzecz można, wyciągają z nich wnioski. Jeśli na przykład zagrozi im drogę śnieżycą, potrafią się zatrzymać i poczekać aż pogoda się poprawi. Poza tym pewne zachowania, tak jak ludzie, mają zakodowane w genach.

* Dlaczego ptaki migrują?

...Owionęła Koszałka-Opalka woń mchów wilgotnych i świeżo wyklutej trawy, więc czując, że mu się w głowie kręci, siadł na zeszłorocznej szyszce i wypoczywał chwilę przed dalszą podróżą, uradowany, iż z tak zacnym zwierzem los mu się poznać dozwolił.

- W poszukiwaniu ciepła, lepszych warunków do złożenia jaj, w poszukiwaniu pożywienia.

* Czy są gatunki ptaków, które szczególnie upodobały sobie okolice Ciechanowa, Płońska, Mławy?

- Wszystko zależy od ukształtowania te-

renu. Wokół Ciechanowa jest bardzo dużo pól. A to dla migrujących ptaków jest bardzo atrakcyjne i zatrzymuje się tu na żer wiele gatunków, choćby dzikie gęsi, żurawie, czajki, skowronki... Ciechanów słynie też z kilku gatunków, które przylatują do nas corocznie, a są dosyć rzadkie. Na przykład na „kanałach” mamy najmniejszą czapkę w Polsce, czyli bączka. Mława ma duży zbiornik wodny, który przyciąga gatunki zamieszkujące takie środowisko.

* A skąd i kiedy powracają do nas bociany? Bo jeśli wierzyć opowiadanym wielu pokoleniom dzieci bajkom, to znad Nilu...

- Bociany przylatują do nas w połowie marca. A zimują bardzo daleko od Polski, bo aż w Afryce południowej.

Rozmawiał
KRZYSZTOF KOWALSKI